

Bijlage 1: Achtergrond van de Omgevingswet

Met de Omgevingswet ontstaat een samenhangend stelsel, met eenduidige procedures en kerninstrumenten. De Omgevingswet integreert (onderdelen van) 26 wetten op het gebied van de fysieke omgeving in één wet. Daarbij worden meer dan vijftig AMvB's samengevoegd tot vier en gaan meer dan 75 ministeriële regelingen op in één omgevingsregeling.

De Omgevingswet staat voor een samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving. Gecombineerd met een versterking van de bestuurlijke samenwerking helpt dit om actuele maatschappelijke opgaven doeltreffend aan te pakken, bijvoorbeeld de energietransitie, woningbouw en klimaatadaptatie.

Daarnaast is participatie een belangrijke pijler onder de Omgevingswet. Aan het begin van een besluitvormingstraject krijgen bewoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties de gelegenheid mee te denken met het bevoegd gezag of de particuliere initiatiefnemer. De uitkomsten van de participatie kunnen een rol spelen in de motivering van het besluit door het bevoegd gezag.

De regelgeving wordt ondersteund door een digitaal stelsel: het DSO. In dat digitale loket kan een burger of bedrijf een vergunning aanvragen of een melding doen van een activiteit. Bij de inwerkingtreding van de wet werkt het digitale stelsel van de Omgevingswet (DSO) zodanig dat sprake is van een vergelijkbaar dienstverleningsniveau. Om het project goed te beheersen, zijn er verschillende stappen in de ontwikkeling. Na de inwerkingtreding wordt het DSO in stappen verder ontwikkeld. De Rijksoverheid, provincies, gemeenten en waterschappen beslissen samen welke vervolgstappen ze gaan zetten.

In 2015 hebben de gemeenten, provincies, waterschappen en het Rijk besloten de implementatie van de Omgevingswet gezamenlijk en integraal uit te voeren. Ter ondersteuning van die gezamenlijke implementatieopgave is toen het interbestuurlijke implementatieprogramma Aan de slag met de Omgevingswet ingesteld. Daarnaast zijn er ook ondersteuningsprogramma's vanuit de koepels. Ondersteund door deze landelijke programma's bereiden bevoegde gezagen zich voor op de invoering van de Omgevingswet en het werken met het digitale stelsel.

Alle partijen werken richting de beoogde datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet van 1 januari 2022. Gemeenten, provincies, waterschappen en Rijk hebben de minimale eisen voor inwerkingtreding op een rijtje gezet. Die maakt het mogelijk de focus te leggen op wat op grond van de nieuwe regelgeving klaar moet zijn bij inwerkingtreding.

1. Omgevingsvisies van provincies en Rijk

Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet hebben alle provincies en het Rijk een vastgestelde Omgevingsvisie die via de geldende standaarden is ontsloten in de landelijke voorziening van DSO.

2. Omgevingsverordening van provincies

Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet hebben provincies een vastgestelde omgevingsverordening die via de geldende standaarden is ontsloten via de landelijke voorziening bekendmaken en beschikbaar stellen (LVBB) en het DSO-LV.

3. Provincies, waterschappen en Rijkspartijen kunnen werken met het projectbesluit

Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet, moeten provincies, waterschappen en rijkspartijen projectbesluiten vaststellen conform de eisen van de Omgevingswet (Bkl hoofdstuk 9). Tijdens de overgangsfase hoeft het projectbesluit het omgevingsplan niet te wijzigen.

4. Gemeenten kunnen omgevingsplan wijzigen

Bij inwerkingtreding hebben alle gemeenten een tijdelijk omgevingsplan van rechtswege. Dat bestaat uit de huidige bestemmingsplannen aangevuld met de bruidsschat. Via de overbruggingsfunctie worden het omgevingsplan van rechtswege ontsloten in het DSO-LV.

5. Vergunningen en meldingen ontvangen en behandelen

Bij inwerkingtreding van de Omgevingswet is het bevoegd gezag (en/of uitvoeringsorganisatie) in staat om conform de geldende standaard een aanvraag of melding vanuit de landelijke voorziening van het DSO te ontvangen en deze conform de eisen van de Omgevingswet af te handelen.

De datum van de inwerkingtreding is geen einddatum, maar juist de start om volgens de nieuwe wet te gaan handelen. Kenmerkend voor de transitie in het omgevingsrecht is dat er sprake is van een gefaseerde verandering.

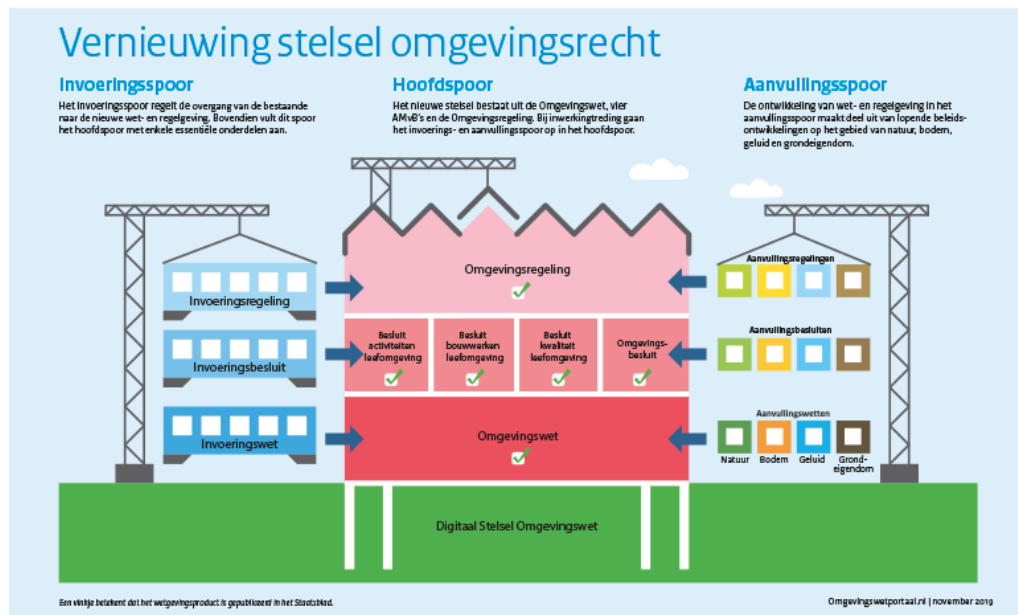
Het veranderen van de manier waarop gewerkt wordt vraagt tijd en inspanning. Daarom bestaat voor veel van de vernieuwingen overgangsrecht: op 1 januari 2022 moeten overheden in staat zijn vergunningaanvragen en meldingen te ontvangen en deze te behandelen volgens de nieuwe wetgeving en procedures. Maar pas per 2029 zal het nieuwe omgevingsplan voor het gehele gemeentelijke grondgebied verplicht worden. Zo kennen alle overheden een opgave die bij inwerkingtreding af moet zijn en onderdelen die later gereed mogen zijn. De wet- en regelgeving is inhoudelijk afgerond en beschikbaar voor de uitvoeringspraktijk.

Hoofdspoor

De basis voor het stelsel van de Omgevingswet is de tekst van de Omgevingswet. De Omgevingswet voegt een groot aantal losse wetten samen tot 1 wet. In de wet staan instrumenten voor de ontwikkeling en het beheer van de fysieke leefomgeving.

De praktische uitwerking van de wet staat in de 4 Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's), Het Staatsblad publiceerde de 4 AMvB's op 31 augustus 2018. De AMvB's zijn verder uitgewerkt in de Omgevingsregeling. Hierin staan bijvoorbeeld regels over meet- en rekenmethoden en aanvraagvereisten voor vergunningen.

- Het Omgevingsbesluit regelt onder meer welke procedures gelden. En welk bestuursorgaan het bevoegd gezag is om een omgevingsvergunning te verlenen.
- Het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) beschrijft hoe overheden regels moeten opstellen. En welke regels dat zijn.
- In het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) staan de algemene regels voor activiteiten in de fysieke leefomgeving. Bijvoorbeeld de regels voor de exploitant van een tankstation.
- In het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) staan regels over bouwen, verbouwen en gebruiken van bouwwerken. De regels gaan onder andere over veiligheid, gezondheid, en duurzaamheid.

Invoeringsspoor

Het Invoeringsspoor regelt de overgang van de bestaande naar de nieuwe wetgeving. De Invoeringswet heeft ook een aantal belangrijke onderdelen die een aanvulling zijn op de Omgevingswet. De invoeringswet is op 17 juni 2020 gepubliceerd in het Staatsblad. Naast de Invoeringswet is er ook een Invoeringsbesluit en een Invoeringsregeling.

Aanvullingspoor

Tegelijk met de Omgevingswet werken verschillende ministeries aan 4 aanvullingssporen. Voor elk aanvullingspoor is er een aanvullingswet, een aanvullingsbesluit en een aanvullingsregeling. De aanvullingswetten gaan op in de Omgevingswet op het moment dat deze in werking treedt. Dat geldt ook voor de aanvullingsbesluiten en de aanvullingsregelingen.